Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. Guzun Corneliu)
Dosarul nr. 3a-506/24 (2-23035148-02-3a-25042024)

Republica Moldova
Curtea de Apel Chişinău
D E C I Z I E

2 iulie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al
Curţii de Apel Chişinău
Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Mîra Ghenadie
Judecătorii Sîrbu Victoria şi Bostan Angela
Grefier Tăbîrță Victoria

Judecînd în şedinţă publică, cererea de apel declarată de Casa Națională de Asigurări Sociale asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 10 noiembrie 2023, adoptată la acțiunea în contencios administrativ depusă de Morari Serghei către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative și obligarea la emiterea actului administrativ,

C O N S T A T Ă:

Obiectul acțiunii, circumstanțele cauzei.

La data de 09.03.2023, Morari Serghei s-a adresat în instanța de judecată către Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative și obligarea la emiterea actului administrativ.

În motivarea cererii reclamantul a invocat următoarele, la data de 04.01.2023 reclamantul Morari Serghei s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ocnița cu cerere privind stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă, fiind prezentat certificat eliberat de MAI din 28.12.2022, eliberat în temeiul dosarului personal ținut de MAI și care confirmă o vechime totală de 25 ani 02 luni și 08 zile. Prin răspunsul CNAS nr.***** din ***** i-a fost refuzat ultimului în admiterea cererei de stabilirea a pensiei, fiind invocat faptul că stagiul total confirmat la acel moment este de 23.0 ani, astfel a fost invocată activitatea în cadrul subdiviziunilor de pază, escortă și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de detenție provizorie, care nu se raportează la prevederile pct. 8 lit. d) din Hotărîrea Guvernului cu privire la modul de aplicare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar nr. 78 din 21 februarie 1994. Nu a fost de acord cu răspunsul prezentat la data de ***** și a solicitat printr-o cerere prealabilă de a fi recunoscut certificatul menționat anterior eliberat de MAI, precum și stagiul. Reitereză că vechimea în muncă necesară pentre stabilirea pensiei în baza Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne este confirmat prin certificatul nr. 119 din 28.12.2022, eliberat în temeiul dosarului personal ținut de MAI.

Prin urmare vechimea în muncă conform dosarului personal la momentul adresării cererii de stabilire a pensiei pentru vechimea în muncă în condițiile art. 13 pct. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, a fost de 25 ani 02 luni și 08 zile. Mai mult ca atît, calcularea înlesnirilor, și anume, coeficientul de 2 la 1 pentru funcția pe care a deținut-o în izolatorul de detenție provizorie indicată în certificatul eliberat de MAI se confirmă prin avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție din 29 septembrie 2014 cu privire la aplicarea pct. 8 lit. d) din HG nr. 78 din 21.02.1994, cît și a practicii constatate a Curții Supreme de Justiție la examinarea dosarelor similare.

Așa cum rezultă din certificatul din 28.12.2022 eliberat de Inspectoratul de Poliție Ocnița, în perioada *****, reclamantul Morari Serghei a activat în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al CPS Ocnița.

Raportând normele de drept la circumstanțele speței, deduce că, subdiviziunea menționată în care a activat reclamantul Morari Serghei, este entitate destinată pentru deținerea persoanelor, și care cade sub incidența reglementărilor pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.04.1994.

Din certificatul din 28.12.2022 eliberat de IP Ocnița, rezultă că vechimea în muncă pentru perioada *****, în care Morari Serghei a activat în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al CPR Ocnița a fost calculată de către IP Ocnița în temeiul hotărâri Guvernului nr.78/21.02.1994 și ordinul MAI nr.96 din 20.03.2018. Fiind astfel calculată vechimea în muncă, a avut drept consecință emiterea ordinului Inspectoratului General al Poliției MAI nr.687ef din 06.12.2022 prin care a fost încetat raportul de serviciu al lui Morari Serghei funcționar public cu statut special, conform art.38 alin.(l) lit.c) după acumularea vechimii în muncă ce permite dreptul la pensie.

Cu referire la pretenția reclamantului privind încasarea din contul pîrîtei a cheltuielilor de judecată, menționează că în conformitate cu art. 195 din Codul administrativ și art. 96 alin. (1) și (1^1) din Codul de Procedură Civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut cîștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(l) se compensează părții care a avut cîștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat

Solicită reclamantul anularea Deciziei CNAS (oficiul teritorial Ocnița) privind refuzul în stabilirea pensiei pentru vechime în serviciu nr. ***** din *****, a răspunsului CNAS nr. ***** din *****, obligarea CNAS de a emite actul administrativ favorabil în privința lui Morari Serghei privind stabilirea pensiei pentru vechime în muncă în baza certificatului eliberat de Inspectoratul de Politie Edineț din 28.12.2022 și încasarea cheltuielilor suportate din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova.

<u>Hotărîrea instanței de fond ce constituie obiectul apelului.</u>

Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani) din 10 noiembrie 2023, acțiunea reclamantului a fost admisă integral.

S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul teritorial Ocnița nr. ** din *****, ca fiind ilegală.***

S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ** din *****, ca fiind ilegală.***

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită act administrativ favorabil privind stabilirea lui Morari Serghei a pensiei pentru vechime în muncă în baza certificatului eliberat de Inspectoratul de Poliție Edineț la data de 28.12.2022.

De asemenea s-a dispus încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul lui Morari Serghei cheltuielile de asistență juridică, în sumă de 5 000 (cinci mii),00 lei și a cheltuielilor de transport, în sumă de 1 000 (una mie) lei.

Verificarea admisibilității apelului;

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 06.12.2023, Casa Națională de Asigurări declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 10.11.2023.

În conformitate cu prevederile art. 232 alin. (1) Cod administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată transmite neîntîrziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărîrii, instanţei de apel.

Din materialele cauzei rezultă că, la caz hotărîrea instanței de fond a fost pronunțată public la 10.11.2023, iar cererea de apel a fost depusă la 06.12.2023, prin urmare Completul judiciar constată că, apelul declarat a fost depus în interiorul termenului legal.

Potrivit art. 232 alin. (2) Cod administrativ, *motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată.*

În speță, hotărîrea motivată a fost notificată părții apelante la 10.04.2024, iar motivarea apelului a fost depusă la 26.04.2024, adică cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) Cod administrativ.

Argumentele apelantului vis-a-vis de pretinsa ilegalitate a hotărîrii atacate cu apel.

În susținerea apelului, Casa Națională de Asigurări Sociale, a indicat că, instanța de fond a emis o hotărâre pripită, neanalizând multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, hotărârea în cauză fiind în contradicție cu prevederile legale.

Menționează partea apelantă că, conform art.2 al Legii nr. 1544/1993 militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

Potrivit prevederilor art.49 alin.(3) din Legea nr. 1544/1993, organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate.

Instituțiile de forță fiind organele abilitate pentru eliberarea calculului vechimii în serviciu și a soldei bănești, pentru fiecare beneficiar de pensie.

În urma examinării actelor anexate la dosarul de pensionare/personal, s-a constatat că la data de 04.01.20232 intimatul s-a adresat către CTAS Ocnița, cu cerere privind stabilirea pensiei pentru vechime în muncă.

Prin Decizia nr.***** din ***** emisă de CTAS Ocnița, s-a respins cererea în stabilit pensia în temeiul art.13 lit. a) al Legii nr. 1544/1993.

Menționează că la setul de acte a fost anexat Certificatul cu nr.19 din 28.12.2022 privind calculul vechimii în muncă eliberat de Inspectoratul de Poliție Ocnița, fiind confirmată vechimea în serviciu de 25 ani 02 luni 08 zile, cu includerea în calcul a perioadei cu înlesniri (2:1) pentru perioada de la 03.05.2001 până la 08.07.2003.

Examinând actele din dosarul de pensionare, CTAS Ocnița a calculat perioada de activitate de la 03.05.2001 până la 08.07.2003 fără avantaj (1:1), fapt ce a diminuat vechimea în muncă emisă de către instituția de forță. În baza calculului vechimii în muncă emisă de organul de asigurări sociale, vechimea în serviciu confirmată la momentul demisionării este de 23 ani 01 luni 06 zile.

La data de 10.02.2023, intimatul nefiind de acord cu decizia privind respingerea cererii în stabilirea pensiei emisă de CTAS Ocnița nr.***** din *****, a contestat-o cu cerere prealabilă.

Prin scrisoarea Casei Naționale nr.***** din *****, cererea prealabilă a intimatului a fost respinsă, comunicându-i-se că activitatea acestuia din perioada de referință (03.05.2001 - 08.07.2003) care a fost calculată cu înlesniri, în temeiul ordinului MAI nr.96 din 20.03.2018, nu poate fi raportată la prevederile pct.8 a Hotărârii Guvernului nr.78/1994.

În acest sens menționează că certificatului nr.19 din 28.12.2022, privind calculul vechimii în muncă eliberat de Inspectoratul de Poliție Ocnița, nu are o argumentare juridică, ne fiind indicat care este temeiul legal potrivit căruia vechimea în muncă a intimatului pe perioadele respective, a fost calculată cu avantaje de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, deoarece CNAS la calculul pensiei s-a condus în strictă conformitate cu legislația în vigoare.

Astfel, urmare a examinării documentelor aferente, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Onița, pentru perioada de activitate, în cadrul izolatorului de detenție provizorie al CPS Ocnița, a calculat un an de vechime în muncă, pentru un an de serviciu, fapt ce a diminuat vechimea în serviciu calculată de către instituția de forță, aceasta constituind 23 ani 01 luni 06 zile.

În acest sens subliniază partea apelantă că, art. 18 al Legii prenotate, enumeră expres perioadele ce se includ în calculul vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art.13 lit. a) militarilor care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comanda și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri.

Totodată, pct.7 și pct.8 din Hotărârea Guvernului nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și îndemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare reglementează clar perioadele cu înlesniri ce urmează a fi incluse în calculul vechimii în muncă la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă.

Prin urmare norma legislativă citată supra, stabilește expres perioadele și înlesnirile cu privire la calcularea vechimii în serviciu.

Respectiv, referitor la recalcularea pensiei conform calculului vechimii în muncă cu avantaje de 1:2, în cadrul izolatorului de detenție provizorie al Inspectoratului de Poliție al MAI, în temeiul pct.8 al Hotărârii Guvernului nr.78/1994, apelanta menționează următoarele:

În conformitate cu pct.8 lit. d) al Hotărârii Guvernului nr.78/1994, „La calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri și subofițeri ai Poliției de Frontieră, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și a sistemului penitenciar, se acordă următoarele înlesnire: d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu: - în instituții penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

Astfel, prevederile pct.8 lit. d) din HG nr.78/1994, prevăd expres și fară echivoc circumstanțele în care la calcularea vechimii în muncă se acordă două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu și anume, în instituțiile penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran.

De asemenea atenționează că două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu se acordă persoanelor care au activat în penitenciare de tip închis și nu provizoriu cum este indicat în ordinul emis de MAI.

Analizând prevederile legale menționate, partea apelantă deduce că activitatea intimatului din perioada de la de la 03.05.2001 până la 08.07.2023, nu poate fi raportată la prevederile pct.8 lit. d) a Hotărârii Guvernului nr.78/1994 precum invocă intimatul, deoarece acesta a activat în cadrul serviciului detenție și escortă, activitate ce nu urmează a fi calculată cu avantaje.

În partea ce ține de, încasarea cheltuielilor de asistență juridică, și anume de a încasa de la CNAS în beneficiul lui Morari Serghei, a cheltuielilor de judecată în sumă de 5000(cinci mii) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și 1000 (o mie) cu titlu de cheltuieli de transport, apelanta menționează că, nu s-a demonstrat de către partea intimată, la solicitarea cheltuielilor de judecată, aportul real al avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru acordarea asistenței juridice, faptul în ce măsură munca avocatului, în cauza respectivă, i-a limitat capacitatea de a lucra în alte dosare, natura și durata relației dintre avocat și client, etc.

Atrage atenția instanței de apel că, nu s-a demonstrat de către partea intimată, la solicitarea cheltuielilor de judecată, aportul real al avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru acordarea asistenței juridice, faptul în ce măsură munca avocatului, în cauza respectivă, i-a limitat capacitatea de a lucra în alte dosare, natura și durata relației dintre avocat și client, etc.

Reieșind din cele expuse supra și cumulul de argumente aduse de către organul de asigurări sociale, CNAS reiterează că, cuantumul cheltuielilor de asistență juridică invocat de către avocat este exagerat.

Din cele relatate, se constată că, soluția instanței de fond potrivit căreia apelanta s-a obligat să recalculeze pensia intimatului pentru perioada de activitate în cadrul izolatorului de detenție provizorie cu includerea avantajelor de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu este vădit eronată ne având o argumentare juridică.

Reieșind din cele expuse, CNAS consideră Hotărârea instanței de fond ca fiind absolut nemotivată drept rezultat al neelucidării tuturor circumstanțelor importante speței și aplicarea eronată a normelor relevante litigiului, motiv din care, actul judecătoresc emis urmează a fi casat și emisă o nouă hotărâre legală și întemeiată.

<u>Argumentele participanţilor invocate în cadrul judecării apelului:</u>

Partea apelantă CNAS - în şedinţa instanței de apel nu s-a prezentat, prin cererea din 01 iulie 2024 a solicitat examinarea cauzei în absența reprezentantului său.

Reprezentantul intimatului, avocatul Raducan Irina- în ședința instanței de apel a pledat pentru respingerea apelului declarat de CNAS, cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani) din 10.11.2023, ca fiind legală și întemeiată.

Audiind reprezentantul intimatului, studiind materialele dosarului şi înscrisurile administrate, verificând argumentele expuse în cererea de apel, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău conchide că

apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale este neîntemeiat, motiv din care urmează a fi respins cu menţinerea hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîşcani) din 10.11.2023, din următoarele considerente.

Aprecierea instanţei de apel a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil speţei:

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, *procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169–171.*

Potrivit dispoziţiilor art.219 alin.(1), (3) Cod administrativ, *(1) Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. (3) Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.*

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, *examinînd cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii-* ***respinge apelul.***

Conform art. 239 Codul de procedură civilă, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.*

În temeiul art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.*

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importanţă la soluţionarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet, fiind elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.

Prevederile legale enunţate impun în mod expres, obligația instanţei de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Respectiv, conform practicii CEDO instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa inferioară. (*Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Completul de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Chişinău, analizând legalitatea hotărârii pronunţate în raport cu prevederile art.225 Cod administrativ; art. 239 – 241 Cod de procedură civilă, constată că aceasta urmează a fi menţinută, or instanţa de fond, corect a elucidat şi constatat circumstanţele cauzei, a verificat şi apreciat obiectiv, probele prezente la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt și aplicând corect legislația pertinentă ce guvernează raportul litigios.

Materialul probatoriu administrat de instanţa de fond, denotă următoarea situaţie;

În fapt:

Materialele cauzei și ale dosarului administrativ atestă că, potrivit informației din Certificatul nr. 119 din 28.12.2022, eliberat de Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul de Poliție Ocnița, se confirmă că, la eliberarea din serviciu, Morari Serghei Nicolae a atins o vechime de serviciu de 25 ani 2 luni 8 zile.

La stabilirea vechimii în muncă, inclusiv ce permite dreptul la pensie, perioada de activitate în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al CPS Ocnița IP Edineț (*****) a fost calculată cu coeficientul 2:1, două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

Din materialele cauzei, rezultă că la data de 04.01.2023 intimatul Morari Serghei s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ocnița cu cerere privind stabilire pensiei pentru vechimea în muncă, fiind prezentat certificat eliberat de MAI din 28.12.2022, eliberat în temeiul dosarului personal ținut de MAI și care confirma o vechime totală de 25 ani 02 luni și 08 zile.

Prin răspunsul CNAS nr.***** din ***** i-a fost refuzat ultimului în admiterea cererii de stabilirea a pensiei, fiind invocat faptul că stagiul total confirmat la acel moment este de 23.0 ani, astfel a fost invocată activitatea în cadrul subdiviziunilor de pază, escortă și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de detenție provizorie, care nu se raportează la prevederile pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului cu privire la modul de aplicare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar nr. 78 din 21 februarie 1994.

Nefiind de acord cu Decizia CNAS nr.***** din ***** , Morari Serghei a înaintat o cerere prealabilă în adresa acesteia şi a solicitat de a reexamina cererea lui Morari Serghei privind stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă şi a anula Decizia CNAS, Decizia CNAS nr.***** din ***** și de a recunoaște certificatul eliberat de Inspectoratul de Poliție Ocnița, în privința lui Morari Serghei privind stabilirea pensiei pentru vechime în muncă.

Drept răspuns a fost recepționată scrisoarea Casei Naţionale de Asigurări Sociale nr.***** din ***** în care s-a indicat că temei pentru anularea deciziei contestate nu a fost depistat.

Manifestînd dezacordul cu Decizia nr.***** din ***** şi răspunsul Casei Naţionale de Asigurări Sociale nr.***** din *****, Morari Serghei a sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune.

Admisibilitatea acţiunii:

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele:

Articolul 20. *Acţiunea în contencios administrativ*

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod

Articolul 191. *Competenţa jurisdicţională pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Cu excepţia cazurilor prevăzute la alin.(2) şi (3), judecătoriile soluţionează în fond toate acţiunile în contencios administrativ.

Articolul 196. *Competenţa teritorială pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contencios administrativ se depune la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială îşi are sediul autoritatea publică care a desfăşurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel.

Ținînd cont de obiectul acțiunii și avînd în vedere prevederile art.191 alin.(1) Cod administrativ, examinarea prezentei cauze ține de competența Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, or obiectul acesteia nu se regăsesc în excepțiile de la alin.(2) și (3) a art.191 Cod administrativ.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ a fost înaintată de reclamant cu respectarea competenței jurisdicționale și teritoriale.

Articolul 17. *Dreptul vătămat*

Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Se reține, că prin acțiunea depusă, Morari Serghei a revendicat apărarea pe calea controlului judecătoresc a unui drept în sensul art.17 Cod administrativ, și anume, dreptul la calcularea pensiei cu avantaje.

Articolul 39. *Accesul liber la justiţie*

(1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Articolul 189. *Înaintarea acţiunii în contencios administrativ*

(1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Articolul 10. *Actul administrativ individual*

(1) Actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Articolul 11. *Categoriile actelor administrative individuale*

(1) Actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

Instanța de apel statuează că, actul administrativ individual defavorabil emis de organul de asigurări sociale – Decizia CTAS Ocnița nr.***** din *****, precum și Decizia CNAS nr.***** din ***** adoptată în procedura prealabilă - constituie acte defavorabile reclamantului.

Articolul 19. *Cererea prealabilă*

Cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative.

Articolul 162. *Scopul procedurii prealabile*

(1) Procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

(2) Dacă autoritatea publică nu soluţionează petiţia în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

(3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul;

b) emiterea unui act administrativ individual.

Articolul 208. *Respectarea procedurii prealabile*

(1) Până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

După cum rezultă din materialele cauzei elucidate anterior, urmează că, pînă la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, intimatul/reclamant a respectat procedura prealabilă.

Articolul 209. *Termenul de înaintare a acţiunii în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia;

Astfel, coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar statuează că, acțiunea înaintată de Morari Serghei la 09.03.2023, a fost depusă în instanța de contencios administrativ în termen, cît și cu respectarea procedurii prealabile, din care motive, instanța de fond corect a conchis asupra admisibilității acțiunii și a reținut spre examinare fondul cerințelor formulate în acțiune.

<u>Referitor la fondul acțiunii.</u>

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele:

Articolul 206. *Felurile acţiunilor în contencios administrativ*

(1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru:

b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare);

Articolul 224. *Hotărîrile instanţei de judecată*

(1) Examinînd acţiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri:

b) în baza unei acţiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenţiei reclamantului de emitere a actului este întemeiată;

Reieșind din cerințele formulate, rezultă că, acțiunea reclamantului este una în obligare.

Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani) din 10 noiembrie 2023, acțiunea reclamantului a fost admisă integral.

S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, Oficiul teritorial Ocnița nr. ***** din *****, ca fiind ilegală.

S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din *****, ca fiind ilegală.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită act administrativ favorabil privind stabilirea lui Morari Serghei a pensiei pentru vechime în muncă în baza certificatului eliberat de Inspectoratul de Poliție Edineț la data de 28.12.2022.

De asemenea s-a dispus încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul lui Morari Serghei cheltuielile de asistență juridică, în sumă de 5 000 (cinci mii),00 lei și a cheltuielilor de transport, în sumă de 1 000 (una mie) lei.

Judecând cauza în ordine de apel, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău conchide că soluția fondului este una întemeiată, urmînd a fi menținută, din considerentele ce vor fi expuse în continuare.

La caz, Completul judiciar reiterează că, obiectul acțiunii ține de drepturile persoanei la calcularea pensiei, drepturi ce fac parte din categoria drepturilor sociale.

În acest sens, Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituţionalităţii unor legi de modificare a condiţiilor de asigurare cu pensii şi alte plăţi sociale pentru unele categorii de salariaţi a statuat cu titlu de principiu că, un drept social

poate fi obiectul protecţiei constituţionale garantate de art.46 şi, respectiv, art.1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit şi are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică şi astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuții la un sistem de protecție socială (Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

În acest context, în cauza *Stec şi alţii v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005) Marea Cameră a Curţii Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr.1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

Statele părţi la Convenţie dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale. Curtea Europeană a reamintit, în acest sens, că autorităţile naţionale sunt, în principiu, cel mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai adecvate în atingerea scopului stabilirii unui echilibru între cheltuielile şi veniturile publice, având în vedere că acestea cunosc nevoile propriei societăţi (*Terazzi SRL v. Italia*, hotărârea din 17 octombrie 2002, § 85, şi *Wieczorek v. Polonia*, hotărârea din 8 decembrie 2009, § 59)

Deşi principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 sunt aplicabile şi în cazul pensiilor (*Stummer v. Austria* [MC], hotărârea din 7 iulie 2011, § 82), totuşi, dispoziţiile acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit cuantum (*Maggio şi alţii v. Italia*, hotărârea din 31 mai 2011, § 55).

În același timp, în cazul în care cuantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată (a se vedea mutatis mutandis *Rasmussen v. Polonia*, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71). Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege şi să servească unui interes public legitim.

Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite şi scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa (*James şi alții v. Regatul Unit*, hotărârea din 21 februarie 1986). Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive (*Maggio şi alţii v. Italia*).

Cu raportare la speța în cauză, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reține că, potrivit art.47 din Constituția Republicii Moldova, (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare. (2) Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrîneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993 (în vigoare la data apariție dreptului de pensionare)*, militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au dreptul la pensie li se stabileşte pensie după eliberare din serviciu.*

Conform art. 13 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993(în vigoare la data apariției dreptului de pensionare), dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au:

a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puţin 20 de ani şi 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, pînă la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, conform următorului tabel:

De la 1 iulie	**Vechimea în serviciu**
2011	20 ani 6 luni
2012	21 ani
2013	21 ani 6 luni
2014	22 ani
2015	22 ani 6 luni
2016	23 ani
2017	23 ani 6 luni
2018	24 ani
2019	24 ani 6 luni
2020	25 ani

În acord cu prevederile art.14 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993 (în vigoare la data apariției dreptului de pensionare), *mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi pentru funcţionarii publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art.13 lit.a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionaţi pentru limită de vîrstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit.a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume;*

În conformitate cu art.18 lit.c) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544-XII din 23.06.1993 (în vigoare la data

apariţei dreptului de pensionare)*, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art.13 lit.a) militarilor care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul:*

c) timpul de îndeplinire a serviciului în condiţii deosebite – în condiţiile avantajoase respective inclusiv în condiţiile stabilite de legislaţie pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi;

Conform art.48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993*, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, ale funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.*

Conform art.49 alin.(3) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993*, organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticităţii actelor ce confirmă vechimea în serviciu şi solda (cîştigul), eliberate de organele abilitate.*

Conform art.54 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993*, suma pensiei calculată pentru pensionarii din rîndurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi a funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri şi pentru familiile acestora şi nesolicitată la timp se plăteşte pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.*

Conform pct.7 lit.g) din hotărârea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare*, se statuează că la calcularea vechimii în muncă la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă conform Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi a funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare se ia în considerare: g) timpul de îndeplinire a serviciului în condiţii deosebite – în condiţiile avantajoase respective, inclusiv în condiţiile stabilite de legislaţie pînă la intrarea în vigoare a prezentei hotărîri.*

Raportînd cadrul legal la circumstanțele faptice ale cauzei, instanța de apel reține ca fiind stabilită certitudinea faptului că, potrivit informației din Certificatul nr. 119 din 28.12.2022, eliberat de Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul de Poliție Ocnița, se confirmă că, la

eliberarea din serviciu, Morari Serghei Nicolae a atins o vechime de serviciu de 25 ani 2 luni 8 zile.

La stabilirea vechimii în muncă, inclusiv ce permite dreptul la pensie, perioada de activitate în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie al CPS Ocnița IP Edineț (*****) a fost calculată cu coeficientul 2:1, două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu.

La data de 04.01.2023 intimatul Morari Serghei s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ocnița cu cerere privind stabilire pensiei pentru vechimea în muncă, fiind prezentat **certificat eliberat de MAI din 28.12.2022, eliberat în temeiul dosarului personal ținut de MAI și care confirma o vechime totală de 25 ani 02 luni și 08 zile**.

Prin răspunsul CNAS nr.***** din ***** i-a fost refuzat ultimului în admiterea cererii de stabilirea a pensiei, **fiind invocat faptul că stagiul total confirmat la acel moment este de 23.0 ani, astfel a fost invocată activitatea în cadrul subdiviziunilor de pază, escortă și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de detenție provizorie, care nu se raportează la prevederile pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului cu privire la modul de aplicare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar nr. 78 din 21 februarie 1994**.

În acest context instanța de apel reține că, **conform pct. 8 lit. d) hotărârea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 Cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare** (în vigoare data emiterii actului contestat), *la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofiţeri şi subofiţeri ai Poliţiei de Frontieră, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi a funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, se acordă următoarele înlesniri:*

d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu:

în instituţii penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală, casele de arest şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici, precum şi la lucrări de subteran;

Din esenţa normei de drept enunţate rezultă, că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiţii, şi anume: instituţia în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 a hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 şi să-şi exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici.

Astfel, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoarede detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici sunt entităţile care cad sub incidenţa reglementărilor de la pct. 8 al Hotărîrii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994.

Cu raportare la speța în cauză, prima instanță just a statuat că, în perioadele, pentru care se solicită calcularea vechimii în muncă cu avantaje, Morari Serghei întrunește condițiile legale ca să beneficieze de stabilirea și calcularea pensiei urmare a calculării vechimii în muncă cu

avantaje pentru perioadele de referință, în sensul solicitărilor formulate de către reclamantul/intimat.

În acest sens Completul judiciar menţionează, că concluzia dată derivă şi din Avizul consultativ al Plenului Curţii Supreme de Justiţie din 29.09.2014, care statuează expres că, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici sunt entităţi care cad sub incidenţa reglementărilor de la pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994.

Mai mult, potrivit ordinului nr. 96 din 20.03.2018, Ministerul Afacerilor Interne a ordonat: acordarea înlesnirilor două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri şi subofițeri din cadrul subdiviziunilor, autorităților administrative şi instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne (funcționarilor publici cu statut special şi militarilor din cadrul MAI), pe perioada activității în cadrul subdiviziunilor de pază, escortare şi deținere a persoanelor reținute şi arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), care urmează a fi luate în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu prevederile Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23.06.1993. Eliberarea confirmărilor privind înlesnirile prevăzute la pct. l al prezentului ordin la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei pentru funcționarii publici cu statut special și militarii care și-au îndeplinit serviciul în cadrul Serviciilor de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), se va realiza la cererea acestora, de către autoritățile și instituțiile din subordine prin intermediul subdiviziunilor de resurse umane, conform competenței, care va fi determinată după ultimul loc de muncă al solicitantului. În cazul lichidării subdiviziunilor în care solicitanții în care solicitanții au activat anterior, confirmările vor fi eliberate de către subdiviziunile, autoritățile administrative au instituțiile din subordinea MAI, sau au devenit succesorul de drepturi și obligații sau au preluat competențele subdiviziunilor de poliție reorganizate sau lichidate.

Prin urmare, aplicabilitatea Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 și ordinului MAI nr. 96 din 20.03.2018, este deja determinată de angajator, care doar urma să fie reținută de către autoritatea pârâtă și, respectiv, efectuate acțiunile corespunzătoare de calculare a vechimii în muncă în privința reclamantului/ intimat Morari Serghei.

Subsecvent Completul judiciar notează că, ordinul MAI nr. 96 din 20.03.2018 „Cu privire la recunoaşterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcţionari publici cu statut special şi militari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne este un act administrativ normativ valabil, care produce efectele juridice de rigoare și urmează a fi aplicat corespunzător.

În continuare, Completul judiciar va reitera prevederile art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, care prevede că, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

În corespundere cu prevederile pct.6 din Hotărîrea Guvernului cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare nr. 78 din 21.02.1994, *pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, ale funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale.*

Totodată, pe această undă de idei, Completul de judecată reține că, la data de 21 decembrie 2023 Guvernul RM a adoptat Hotărîrea nr. 1048 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare (în vigoare din 28.12.2023).

Astfel, potrivit pct.1 din Hotărîrea menționată, Hotărârea Guvernului nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.2, art.50), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: 2) la punctul 8: litera d) va avea următorul cuprins: "*d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu: în instituţii penitenciare de tip închis, subdiviziunile de escortare, deţinere şi pază a persoanelor reţinute şi arestate, izolatoarele de urmărire penală, izolatoarele de detenţie provizorie, Centrul de Plasament Temporar al Străinilor, casele de arest şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici, precum şi la lucrări de subteran*".

În circumstanțele descrise supra, prima instanță întemeiat a anulat în tot Decizia CTAS Ocnița nr.***** din *****, precum și Decizia CNAS nr.***** din ***** adoptată în procedura prealabilă și a obligat Casa Naţională de Asigurări Sociale de a emite Decizie cu privire la stabilirea pensiei lui Morari Serghei, în baza certificatului eliberat de Inspectoratul de Poliție Edineț la data de 28.12.2022.

Cheltuielile judiciare:

Potrivit art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Prevederi relevante ale Codului de procedura civilă:

Articolul 82. Cheltuielile de judecată

Cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei.

Articolul 90. Cheltuielile de judecare a cauzei

Din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte:

i) cheltuielile de asistenţă juridică;

Articolul 96. Compensarea cheltuielilor de asistenţă juridică

(1) Instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.

(1[1]) Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Conform materialelor cauzei Untilă Petru a fost reprezentat în prezenta cauză de către avocatul Constantin Cojocari, fapt confirmat prin mandatul avocatului anexat la dosar și prin actele îndeplinite (întocmite) de către avocat.

Conform bonului de plată Seria DAA nr.42668154 din 17.10.2023, se confirmă că Morari Serghei, a suportat cheltuieli pentru asistență juridică acordată de avocat, în sumă de 5000 lei (f.d.48).

Pornind de la practica CEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

Totodată, în jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Costin versus România, hotărârea din 26 mai 2005; cauza Străin și alții versus România, hotărârea din 21 iulie 2005; cauza Petre versus România, hotărârea din 27 iulie 2006, etc.) s-a statuat că partea care a câștigat procesul nu va putea obține rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil.

Drept urmare, instanța de apel statuează că, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5000 lei solicitate de reclamant spre a fi încasate din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale corect au fost apreciate de instanța de fond că, au un caracter necesar și rezonabil, ținând cont de complexitatea litigiului, prestația avocatului, motiv pentru care, întemeiat a dispus încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Morari Serghei suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Totodată, Completul de judecată reține că, instanţa de fond întemeiat a dispus încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Morari Serghei suma de 1000 lei cu titlu de cheltuieli de transport, fapt ce se confirmă prin bonul de plată seria DAA nr.42668154 (f.d.48[1]).

Urmare a constatărilor detaliate supra vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Colegiul concluzionează că, argumentele expuse de către Casa Națională de Asigurări Sociale în cererea de apel sunt lipsite de substanță obiectivă, iar instanța de fond - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală şi întemeiată, în corespundere cu art. 130 CPC.

Prin prisma acestor constatări, Completul judiciar concluzionează că la caz dubiul judiciar a fost înlăturat, netemeinicia cerințelor părții apelante a fost demonstrată, iar argumentele invocate de către apelant poartă caracter pur formal.

Cercetând cu maximă diligență materialele prezentate, Colegiul notează că dosarul nu conţine vre-un element susceptibil să o facă să ajungă la o altă concluzie în prezenta cauză.

Sintetizând cele detaliate mai sus, statuând cu certitudine că argumentele părţii apelante sunt neîntemeiate, iar hotărârea instanţei de fond este legală și întemeiată, Completul de Contencios Administrativ conchide a respinge apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale şi a menţine hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani) din 10.11.2023.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin (1) lit. a) Cod administrativ, art. 389-390 CPC, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiului Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Chişinău

D E C I D E :

Apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, ***se respinge.***

Se menține hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 10 noiembrie 2023.

Decizia este executorie de la emitere, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie.

Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Președintele completului,

Judecătorul	/semnat/	Mîra Ghenadie
Judecătorii	/semnat/	Sîrbu Victoria
	/semnat/	Bostan Angela